

PREDSTAVUJEME MESTÁ A OBCE NOVOHRADU

NOS Lučenec v rámci monitoringu miest a obcí regiónu uvádza cyklus „Predstavujeme mestá a obce Novohradu“. Ide o reportáže zamerané na oblasť miestnej kultúry. Pokračujeme obcou:

Podrečany

História: Prvá písomná zmienka o obci je z roku **1393** ako **POTRUCHAN**. Etymologický názov Podrečany je odvodený od slovanského miestopisného označenia „Podriečkou“. Patrili Divínskemu panstvu, teda rodu Tomajovcov. Od roku 1548 boli zemepánmi obce Balašovci a od r. 1679 Zichyovci. Začiatkom 18. st. sa stal zemepánom Andrej Török, vicišpán Novohradskej stolice. **Kúria** Törökovcov v strede obce bola vybudovaná zač. 16. st., mala mohutné štvorhranné veže, ktoré boli neskôr zbúrané a v r. 1920 slúžila ako byt panského úradníka, toho času ešte budova stojí, ale je v schátralom stave. V kúrii sa občas konali stoličné zhromaždenia a údajne sa v nej zvykol počas poľovačiek ubytovať František Rákoczi. Roku 1878 panstvo Podrečian získala rodina Kuchynkovcov, ktorí r. 1893 postavili **kaštieľ** v secesnom slohu, inšpirovaný francúzskym vzorom.

Táto dominanta obce je kultúrna pamiatka a do r. 1992 slúžila ako depozit Novohradského múzea. Okrem nej sa na území obce nachádza niekoľko pamätihodností. Rímsko-katolícka **kaplnka** najsvätejšej Trojice je z 18. storočia. Evanjelický **kostol** z roku 1836. **Pamätná tabuľa** M. M. Hodžu je v súčasnosti umiestnená na súkromnom majetku, ale podľa slov starostu ju obec plánuje premiestniť a osadiť na budovu kaštieľa. **Michal Miloslav Hodža** pôsobil v obci ako súkromný učiteľ u Jána Töröka v rokoch 1835-1836. Ako vychovávateľ v Podrečanoch pôsobil aj náboženský spisovateľ **Ľudovít Gedúly**. Rodákom z Podrečian bol **Zoltán Török**, hlavný župan v Novohrade a od 1.1.1896 čestný občan mesta Lučenec. Bol predsedom mnohých spolkov a v roku 1905 vyznamenaný rádom „Rytiersky kríž veličenstva Leopolda“.

Rímsko-katolícka kaplnka najsvätejšej Trojice

Evanjelický kostol

Posledné roky svojho života (2003 - 2007) v miestnom kaštieli bývala známa spisovateľka **Hana Ponická**.

Medzi osobnosti patrí aj operná speváčka **Ida Skácelová rod. Langhoffrová**, rodáčka z Podrečian.

Z prírodných zaujímavostí na území obce zaujme **park** pri kaštieli Jána Töröka s množstvom cudzokrajných drevín.

Pokr. str.2

Pokr. zo str. 2

Vzácné su dva stromy **Magnólie veľkokvetej**, ktoré sa zachovali dodnes a v období kvitnutia sú nádherné.

Uhorská banská komora v r. 1594 evidovala prepôžičku starých ryžovísk zlata v Podrečanoch v mieste zvanom Vinná hora. Podrečany boli známe aj výrobou čiernych **keramických fajok**.

Fajka vyrobená Jozefom Krčiaškom, uložená v múzeu v Banskej Štiavnici

Už v roku 1794 začal pokusne vyrábať fajky evanjelický učiteľ a notár obce Jozef

Krčiaško. Prvé výrobky daroval šľachticovi Ondrejovi Kubínimu z Vidinej. Krčiaško začal potom dostávať objednávky a zanechal učiteľské povolanie a začal sa venovať výrobe hlinených fajok. Keď mu začali pribúdať objednávky zo zahraničia, dal si zaregistrovať firmu s názvom „Cisársko-kráľovská privilegovaná fabrika na fajky v Podrečanoch“. Neskôr neunesol úspech firmy a skrachoval. Čo využil zemepán Ján Török a r. 1845 na medzinárodnej výstave vo Viedni získala fajka vysoké ocenenie.

Banská činnosť je zaznamenaná v roku 1854, od r. 1956 sa v obci takmer 40 rokov ťažil **magnezit**. Koncom 19. storočia fungoval v obci **liehovar** s ročnou kapacitou 1 200 hl liehu.

Tradičným podujatím bola v minulosti Stromková slávnosť či Dni stromkov.

Divadelná činnosť dospeléj mládeže začala po roku 1928 pod vedením učiteľa Edmunda Langhoffera – „Mam a klam“, „Falošné diamanty“ a d. Dňa 1.1.1934 mala premiéru hra F. Urbánka „Slobodní manželja“. Potom nasledovali ďalšie hry – „Hriešnica“ (25.11.1934), „Vyliečený manžel, vdovec a špiritista“ (23. 2. 1936), „Bludár“ (10.1.1937), „Hrob lásky“ (12.6.1938), „Pán Bocian v núdzi má radu naporúdzi“ (7.4.1940), „Javorňanský rychtár“ (26.12.1941), „Márnotratný syn“ (22.11.1942), „Čertov mlyn“ (7.2.1943)...

Čistý zisk bol venovaný na zakúpenie javiska, r. 1936 bola prevedená prístavba k obecnému domu s kapacitou asi 100 miest. Pod vedením p. Langhoffera bol založený aj spevácky zbor a 21. 5. 1934 získali diplom na speváckom dni v Lučenci. Obec mala od r. 1947 miestnu ľudovú knižnicu. Od r. 1948 osvetovú besedu, kino od r. 1955. V minulosti organizovali v obci aj podujatie – Spieva celá dedina.

Ľudové tradície: Stavanie májov na Turíce, na Veľkonočný pondelok sa dodnes v obci zachovala **oblievačka** vodou, aby dievčatá a ženy boli celý rok svieže a neboli lenivé. Na Vianoce, po štedrovečernej večeri sa mládenci z dediny zišli pri ev. kostole, vyšli "na túrňu" (vežu), ručne rozzvonili zvony a zaspievali si pobožné piesne. Potom išli dedinou a každej dievke pod oknom zaspievali najprv pobožnú a potom „Za vašim stolom vykvitla ruža“.

Zachovaný je zvyk vyberanie výkupného od ženicha, ktorý nie je z obce. Mládenci z obce prehradia cestu novomanželskému páru reťazou, za ktorou mládenci zjednávajú výšku výkupného za mladú nevestu.

V obci boli zachované drevené **krosná** na tkanie ľanového a konopného plátna, handrových pokrovcov, behúňov.

Z ľudových zvykov a povier: Pri narodení chlapca bolo zvykom usporiadať hostinu. Dieťa pokrstili zvyčajne na druhý deň po jeho narodení. Zavínuli ho do vyšívanej šatky, po krste sa v rodine kónala hostina, na ktorej sa robila zbierka "na košielku a čižmičky". Od mužov sa vyberalo "vstupné" a za tieto peniaze pokračovala hostina v krčme. Pri krsťoch spravidla podávali pampúšky. Keď išlo o pytačky posielali sa koláče. Niekedy ženich daroval neveste pár krásnych čižiem a perníkové srdce. Ženich zas dostal od nevesty vyšívajú košelu. Medzi svadobné zvyky patrilo aj víťanie nevesty medom a podávanie svadobného koláča-radostníka. Veci nevesty sa slávnostne prenášali do nového domu a ženich musel počas celej cesty svadobného sprievodu platiť „výkupné“. Na svadbe bola nevesta v bielom, alebo v krémovom šate, na hlave mala závoj a tak predstupovala pred oltár. Svadba bola skoro vždy pri cigánskej muzike.

Súčasnoscť:

Obec má 570 obyvateľov a patrí do mikroregiónu Javor.

Starostom obce je **Edmund Palička**.

Obecný úrad sídli v budove **kultúrneho domu**, kapacita sály je 90 miest. Nachádza sa tu aj **knižnica**, ktorú má na starosti Malatincová Jana. Na organizovanie podujatí sa využívajú tiež priestory športového areálu. Z organizácií pôsobiacich v obci je to najmä Dobrovoľný hasičský zbor, predsedom je Tomáš Malatinec. Prezidentom MŠK, čiže miestneho športového klubu je sám starosta a predsedom poľovníckeho združenia je Jozef Majoroš. Medzi podujatia, ktoré sa organizujú pravidelne, patrí 1. máj, súčasťou osláv bola minulý rok **súťaž vo varení gulášu** a prihlásilo sa až 7 družstiev.

Na konci jarných prázdnin je to stolnotenisový turnaj. Volejbalový turnaj „**O pohár starostu obce**“ sa koná v auguste, na konci letných prázdnin a v roku 2011 to bol už 15. ročník.

Každoročne prvý júlový víkend patrí **Dňu obce**. Okrem toho sú to bežné akcie, ako MDD či Silvester.

O obci bola vydaná r. 1993 publikácia „**600 rokov obce Podrečany**“, ktorej autorom bol PhDr. Jozef Drenko.

Pokr. zo str. 2

Doc. Ing. **Ján Marko** CSc. je rodák k Podrečian, brat bývalého primátora Lučenca, od r. 1983 bol vysokoškolským učiteľom na bývalej VŠLD, teraz TU vo Zvolene.

Z prírodných zaujímavostí je to najmä vrch **Sedem chotárov** (602 m n.m.), nachádza sa západne od obce a z Podrečian naň vedie modrá turistická značka. Na vrchole je hraničný bod 7 chotárov, prístrešok a tzv. vrcholová kniha, do ktorej sa turisti môžu zapísať.

Cez obec vedie cyklotrasa v rámci mikroregiónu Javor.

Obec má svoju vlastnú webovú stránku – www.podrecany.sk. Tam vo fotogalérii objavíte krásny záber zatopeného banského lomu.

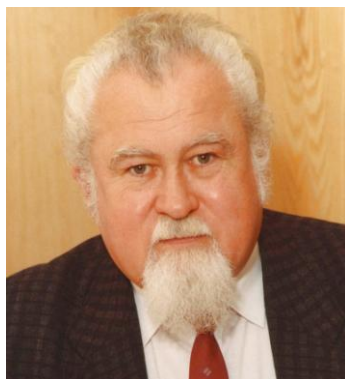

Táto, doslova atrakcia podľa slov starostu obce, pripomína známe Plitvické jazerá, teda miesta, na ktorých sa nakrúcal legendárny film *Winnetou*.

Zdroj: www.podrecany.sk, PhDr. Jozef Drenko: 600 rokov obce Podrečany

Ľudia – roky – udalosti

Dve sedmičky života

univerzitného profesora
Jaroslava Chovanca

Právnik, vysokoškolský učiteľ **Prof. JUDr.**

Dr. h. c. Jaroslav Chovanec, CSc. sa narodil 7. 2. 1935 v Hrnčiarskych Zalužanoch, okres Poltár. Základné vzdelanie získal v r. 1941-46 v rodnej obci, meštiansku školu navštevoval v r. 1946-52

v Rimavskej Sobote a Ožďanoch. V r. 1952-54 navštevoval Vojenskú školu Jana Žižku z Trocnova v Spišskej Novej Vsi a v Bratislave, kde zmaturoval. V r. 1954-55 bol žiakom Vojenského dôstojníckeho učilišťa v Novom Meste nad Váhom a v Žiline, no zo zdravotných dôvodov musel toto štúdium prerušiť. V r. 1957-62 študoval na Práv. F UK v Bratislave, od r. 1967 je JUDr., od 1975 CSc., od 1985 Doc., od 2003 Prof., od 2008 Dr. h. c.

V r. 1962-72 pôsobil ako vysokoškolský učiteľ na Katedre štátneho práva Práv. F UK v Bratislave. V r. 1972-74 bol vedúcim medzinárodného oddelenia a sekretariátu ÚV ZČSSR v Prahe. V r. 1974-77 bol náčelníkom Katedry historicko-právnych predmetov Vysokej školy ZNB v Prahe a Bratislave. V r. 1977-98 pôsobil ako samostatný vedecký pracovník v Ústave štátu a práva SAV v Bratislave. Od r. 1998 je až doteraz vysokoškolským učiteľom na Katedre právnych a humanitných vied Fakulty masmediálnej komunikácie Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave. Súbežne vyučoval na Práv. F UK v Bratislave (2000-03) i na Práv. F UMB v Banskej Bystrici (2004-10).

Vo svojej vedecko-výskumnej činnosti sa prof. Chovanec zameriaval na výskum štátoprávneho a ústavného vývoja Československa, neskôr Slovenska. Od r. 1968 až do zániku ČSFR sa zaoberal vznikom a fungovaním česko-slovenského federalizmu. V súčasnosti sa orientuje na vznik, fungovanie a zdokonaľovanie štátneho mechanizmu samostatnej Slovenskej republiky, ako aj na uplatňovanie demokratickej Ústavy SR v spoločensko-politickej praxi.

Aktívne sa zúčastňoval na tvorbe viacerých zákonov FZ ČSFR a SNR a po novembri 1989 na tvorbe zákonov NR SR a Ústavy SR. V r. 1990 sa stal zakladajúcim členom a hovorcom občianskej iniciatívy 61 krokov k slovenskej identite – Zvrchované Slovensko.

Je autorom a spoluautorom vyše 60 monografických knižných prác, množstva pôvodných vedeckých a odborných štúdií a článkov, vysokoškolských učebných textov i encyklopedických prác. Medzi jeho najvýznamnejšie práce patria: *Nové štátoprávne usporiadanie ČSSR* (1971 – spoluautor), *Československá socialistická federácia* (1978), *Revolučný a štátoprávny odkaz SNP* (1980), *Cesta k zvrchovanosti Slovenskej republiky* (1997), *Ústava SR – základný zákon štátu* (2002), *Moderná slovenská štátnosť* (2009) a mnoho ďalších.

Je nositeľom viacerých ocenení a vyznamenaní: medaila za zásluhy o rozvoj okresu Rimavská Sobota (1985), cena Slovenských pohľadov (1993), prémia Literárneho fondu (1995), pocta ministra kultúry SR – Zlatý dvojkríž (1995), pamätná medaila Matice slovenskej (2000), pamätná medaila Práv. F UK v Bratislave (2000), veľká zlatá medaila Práv. F UMB v Banskej Bystrici (2005), no najmä štátne vyznamenanie Rad Ľudovíta Štúra II. triedy (2008).

Profesor Jaroslav Chovanec sa počas celého života riadi týmto krédom: „Čestne žiť a poctivo pracovať, mať rodinu a deti a vychovať z nich čestných a pracovitých ľudí, ako aj slovenských vlastencov a aj sám sa správať a konať vlastenecky.“ K nedávnym 77. narodeninám mu srdečne blahoželá redakcia časopisu REKUS i autor článku.

PhDr. František Mihály

Turíce

Na Turíce sa spájajú kresťanské významy so starými symbolmi z predkresťanskej éry. Tento sviatok je okrem cirkevného významu spojený s otváraním studničiek a so sadením májov. V kresťanskej tradícii sú Turíce sviatkom zoslania Ducha Svätého.

Po rozšírení kresťanstva do oblasti dnešného Slovenska, sa zmenila aj forma turičných sviatkov. Nebolo však ľahké potlačiť pôvodnú symboliku - niektoré pohanské zvyky ktoré naši predkovia praktizovali na Turíce v určitej forme vydržali dodnes. Starí slovania prinášali dary k studničkám a obetovali duchom domáce zvieratá (dnešný symbol obetovania baránka). Aj výraz "turíce" pochádza od slova Tur, ktorý patril k pôvodnej symbolike. Tieto zvyky sa spájali so začiatkom jarných prác. Jedným zo znakov je použitie zelenej farby. Domov sa nosili zelené ratolesti a bahniatka ktoré mali ochranné vlastnosti. Ratolesti mali za úlohu priťahovať dobré sily a chrániť pred zlými silami. Ďalším prejavom (zameraným proti zlým silám) bolo aj praskanie bičom na lúkach a turičné vatry. Najznámejšou zachovanou tradíciou je tzv. **otváranie studničiek**. Studničky v chotároch museli byť obradne vyčistené a upravené. Chotár s nevyčistenou studničkou postihli duchovia nedostatkom vlhky. Dodnes je tiež rozšírené stavenie májov. K tradíciám patrí aj voľba turičného kráľa či kráľovnej. Na Slovensku tento zvyk už takmer úplne zanikol. Kým turičný kráľ mal "v agende" predovšetkým pastierstvo a v Česku sa miestami dodnes zachovali aj pôvabné jazdy kráľov, zvyky okolo turičnej kráľovničky signalizujú, že v jej rezorte bola voda a v čase sucha i privolávanie dažďa. Niekde sa traduje, že až hodenie kráľovskej koruny turičného monarchu otvára sezónu letného kúpania sa v prírode.

Menej známymi turičnými zvykmi je prejavovanie úcty k vode. Niektorí etnografi odvodzujú názov Rusadle nie od antickej ružovej slávnosti, ale od názvu vodných víl-rusaliek. V minulosti sa na oslavu jarných vôd prinášali dokonca obeť k studničkám. Z tohto zvyku sa však dodnes zachoval na vidieku pekný čin - vyčistiť pred svätodušnými sviatkami v chotári všetky studničky - kto sa do tohto zveľaďovania vodných zdrojov zapojil, mal v minulosti istotu, že studničky sa mu odmenia liečivými zdravými dúškami. Chorým sa niekde dodnes odporúča studničky nielen vyčistiť, ale pred svitaním na Svätodušnú nedeľu zájsť k čo najviac vyčisteným prameňom, nazbierať vodu do hrnčeka a vyskúšať jej mimoriadnu liečivú silu.

Zdroj: internet

Do pozornosti:

Banskobystrický samosprávny kraj finančne podporil viaceré projekty v našom regióne, v okrese Lučenec celkom 75 projektov a okrese Poltár 34 projektov. Zoznam všetkých akcií vo verejnom záujme je uverejnený aj na stránke www.vucbb.sk.

Stalo sa v regióne:

Palócka VEĽKÁ NOC na Fiľakovskom hrade

vo fotografii 9.4.2012

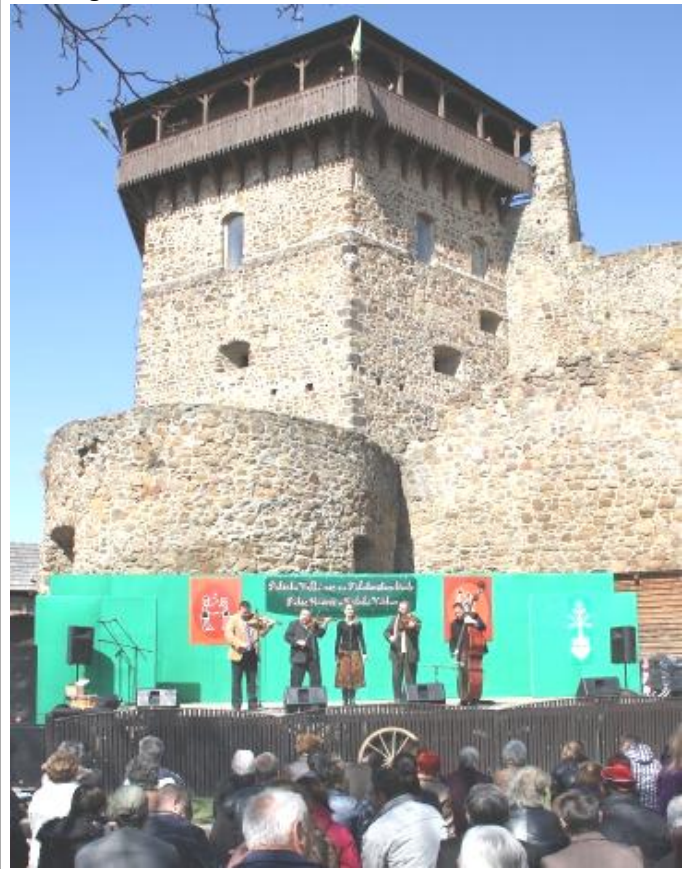

Foto: Zoltán Schnelczer

Viac fotografií: www.palochusvet.szm.com

O CENU PRIMÁTOROKY MESTA A RIADITELKY NOS

Pod týmto názvom sa v Lučenci konala 4. apríla 2012 v Divadle B.S. Timravy **regionálna súťažná prehliadka moderného tanca**. Súťaž otvorili spoločne **Mária Ambrušová**, riaditeľka NOS v Lučenci a **PhDr. Alexandra Pivková**, primátorka mesta Lučenec. Súťažilo sa v troch kategóriách – deti, juniori a mládež. Prihlásených bolo celkom 25, ale samotnej prehliadky sa nakoniec zúčastnilo 23 súťažiacich. Aj na tomto ročníku boli zastúpené viaceré tanečné kategórie: malé choreografie, disco, hip-hop, open choreografie, mažoretky, scénická choreografia, country a národné tance. Odborná porota pracovala v zložení **PhDr. Eva Chylová, Iveta Hrivnáková a Viera Jackuliaková**. Konečné výsledky sú nasledovné: V detskej kategórii postúpili dve skupiny: **MINI-MAŽI** a **MAŽORETKY IUVENESKY**, obidve pri CVČ Filakovo. V kategórii juniorov postúpilo päť skupín: **ROMANI LULUĎI** pri ZŠ s MŠ Kokava nad Rimavicou, **THE FAME** Lučenec, **MAŽORETKY IUVENES** pri CVČ Filakovo, **RYTMIK** pri ZŠ s MŠ Radzovce a **KVAPKY** pri ZUŠ Poltár. Z poslednej kat. mládež postúpili dve skupiny: **FLOOR ROCKERZ** z Lučenca a **STORM** pri MKS v Kokave nad Rimavicou. Do okresu Poltár putovali obidve hlavné ceny: **Cenu riaditeľky NOS v Lučenci** získala skupina **KVAPKY** pri ZUŠ Poltár s choreografiou „Gold“ a **Cenu primátorky mesta Lučenec** získala skupina **STORM** pri MKS v Kokave nad Rimavicou s choreografiou „Fénix“.

Z hodnotenia porotcov v záverečnom protokole vyplynulo, že súťaž bola organizačne dobre zvládnutá. Prekvapením bol vysoký počet choreografií, najmä v kat. deti a juniori, avšak v porovnaní s minulým rokom bola ich úroveň slabšia. Aj preto porota odporučila zorganizovať školenie pre vedúcich súborov. Organizátori prehliadky boli Novohradské osvetové stredisko v Lučenci a Mesto Lučenec.

Katarína Györgyová

58. HVIEZDOSLAVOV KUBÍN

Celoštátna postupová súťaž v detstvom a umeleckom prednese poézie a prózy, v tvorbe recitačných kolektívov a divadiel poézie. Súťaž je rozdelená medzi jednotlivcov, kde sa súťaží až v VI. kategóriách a kolektívy. **Regionálne kolo** pre I. a II. kat. bolo v našom regióne sa súťažilo len v **17. 4. 2012** v CVČ Magnet Lučenec a **umeleckom prednese detí**, čo je I. až III. kategória a **prednese mládeže**, teda vo IV. kategórii. Súťaž sa organizuje od triednych a školských kôl, cez spádové, obvodné, regionálne, krajské až po celoštátne kolo. Spádové kolo pre okres Lučenec sa konali v CVČ Magnet, 16.3. pre IV. kat. a v dňoch **21.3. – 23.3. 2012** pre I. - III. kat., celkom sa ich zúčastnilo 99 recitátorov. V **Poltári** sa spádové kolo konalo **20.3. 2012** za účasti 37 súťažiacich. Porota pracovala v zložení Mgr. Arpád Szabó, Jarmila Siváková a Klára Volentová. **Regionálne kolo** pre I. a II. kat. bolo **17. 4. 2012** v CVČ Magnet Lučenec a súťažilo 38 recitátorov. V stredu **25.4.** sa konalo pre III. a IV. kat. Porota pracovala v zložení: PhDr. Ľubomír Šárik, Klára Volentová a Mgr. Arpád Szabó.

Víťazi regionálneho kola:

I. kategória:

poézia: 1. Milan Podhorec – ZŠ L. Novomeského (M. Ferko: Zvierací karneval)

2. Soňa Fehérpatakyová – ZŠ Slobody 2, Poltár (J. Navrátil: O princeznej, čo uniesla draka), 3. Terézia Mičianiková – ZŠ Lovinobaňa (M. Kramárik: Jožko Gombík ide do školy)

próza: 1. Martin Kuric – Súkromná ZŠ, Gemerská cesta 1, Lučenec (P. Karpinský: Prebudenie), 2. Šimon Šulaj – ZŠ M. R. Štefánika, Haličská 8, Lučenec (J. Blažková: Rozprávky z červenej ponožky), 3. Barbora Murínová - Súkromná ZŠ, Gemerská cesta 1, Lučenec (A. Gregušová: Žaba Gaba).

II. kategória:

poézia: 1. Bibiana Chabadová – ZŠ Haličská 7, Lučenec (T. Janovic: Rozprávka o drevenom tatovi), 2. Michal Hodulák – ZŠ Vajanského, Lučenec, (D. Hevier: Vianočná pošta), 3. Mirka Macháčková – ZŠ Slobody 2, Poltár (J. Barilová: Povešť o pastierovi)

próza: 1. Patrícia Krupová – ZŠ L. Novomeského, Lučenec (J. Wilsonová: Otec), 2. Patrik Krška – ZŠ M.R.Štefánika, Haličská 8, Lučenec (M. Kováč: Paneláci dobrí vtáci), 3. Terézia Tršová – ZŠ Kubíniho, Lučenec (O. Sekera: Mesto múdrosti).

III. kategória:

poézia: 1. Ivan Horváth – ZŠ Vajanského 47, Lučenec (P.O.Hviezdoslav: Mlatba), 2. Matej Gajdoš – ZŠ Kubíniho, Lučenec (Š. Bučko: Tušené ostáva v tieni), 3. Dajana Svoradová, ZŠ Halič (M. Rúfus: Medveď a komár), 3. Barbora Jackuliaková, ZŠ Školská, Filakovo (M. Haľamová: Výber)

próza: 1. Diana Demecsová – ZŠ Kubíniho, Lučenec (L. Rennison: Angus, bozky a trapašy), 2. Alexandra Filipiaková, ZŠ s MŠ Kalinovo (D. Podracká: Najkrajšia štrbaňa), 3. Rastislav Gárik – ZŠ M.R.Štefánika, Haličská 8, Lučenec (V. Plančíková: Nemám to, čo ostatní)

IV.kategória:

poézia: 1. Katarína Chromeková – Gymnázium B.S.Timravy, Lučenec (Montáž (Koyš, Haughová, Halgová, Prévert, Podracká), 2. Samuel Galovič – Gymnázium B.S.Timravy, Lučenec (T. Hrubý: Dieťa osudu), 3. Júlia Kováčová – Stredná zdravotnícka škola, Lučenec (M. Válek: Možno)

próza: 1. Veronika Šmírová – Gymnázium B. S. Timravy, Lučenec (A.Hulová: Spoveď jedného dievčaťa), 2. Stanislav Tomaša – Pedagogická a sociálna akadémia (M. Hvorecký: Nové médium), 3. Oliver Obročník – Súkromné gymnázium, Lučenec (J. Salinger: Kto chytá v žite)

Mgr. Bolyošová Milada

Detský festival ľudovej hudby

Regionálna súťažná prehliadka detských ľudových hudieb, speváckych skupín, sólistov spevákov a inštrumentalistov sa konala 20. apríla 2012 v kultúrnom dome v Haliči.

Prihlásených bolo celkom 21 súťažiacich, z toho 5 speváckych skupín, 2 inštrumentalisti, 7 sólistov spevákov v I. kategórii, 6 v II. kategórii a žiacka ľudová hudba Lúčina pri ZUŠ v Poltári. Odborná porota pracovala v zložení: **Juraj Matiaš, Andrea Jágerová a Stanislava Zvarová.** Kladne hodnotila najmä výber repertoáru, ktorý bol z Novohradu a taktiež tradičný odev interpretov. Na krajskú prehliadku, ktorá sa bude konať 4.5.2012 v Kokave nad Rimavicou postúpili: spevácka skupina **SNEŽIENKY** zo ZŠ Školská vo Filakove, sólisti speváci **Adrian Rendek a Laura Rendeková**, obidvaja zo ZŠ M.R. Štefánika v Lučenci.

Na Hronseckú lipovú ratolesť, teda krajskú súťaž v speve ľudových piesní, ktorá sa uskutoční 26. mája 2012 v Hronseku, postúpili **Soňa Šináľová** zo ZŠ v Divíne a **Adrian Rendek** zo ZŠ M.R. Štefánika v Lučenci. **Katarína Györgyová**

VYHODNOTENIE Regionálnej súťažnej prehliadky detskej dramatickej tvorivosti detí a dospelých Rozprávková skrinka, ktorá sa uskutočnila v priestoroch Domu kultúry v Poltári dňa 27.marca 2012.

Prehliadku tradične pripravili Novohradské osvetové stredisko Lučenec a Mesto Poltár. Zúčastnilo sa ho 16 kolektívov a členov scénických miniatúr. S miernou prevahou boli početne viac zastúpené školské súbory pri ZŠ, nasledovali súbory ZUŠ, SZUŠ z okresov Lučenec a Poltár. Takmer všetky mestá a obce ako aj divadelné kolektívy neboli po prvý raz na súťažnej prehliadke. Tradične sa jej tiež zúčastňujú aj žiaci ZŠI pre sluchovo postihnutých.

Aká bola úroveň?

Prevažovali rozprávkové príbehy mnohokrát silno poznačené inváziami textov zo súčasnosti alebo aj priamo napísaných autormi ako ponášky či paródie na pôvodné predlohy. V nich sa najviac oceňoval humor, ale práve ten spôsoboval mnohé nedorozumenia najmä vtedy, keď sa stáva na javisku nie určujúcim hýbateľom detskej dramatickej tvorivosti, ale samoučelnou zábavou s podprahovou estetickou kultúrou. Stále tvorcov priťahujú diela s hudobnými vstupmi, ale ich vhodnosť či primeranosť nie je vždy odrazom potrieb inscenačných zámerov, ale mimovoľnou výplňou.

Stále sa objavujú opusy so znakmi analogického či imitačného charakteru. Tu treba povedať, že ak tvorcovia nemôžu splniť podmienky dokonalej iluzivnosti napríklad kostýmov či scény, vznikne súbor nedorozumení a dobrý úmysel sa stratí za spletencom nejasných javiskových obrazov. Slovo sa nepoužíva v prirodzenej dialogickej podobe ako výmena informácií, emócií a kontaktov medzi postavami, ale ako komentár príbehu. To zdržiava spád deja a navyše informuje o už vzhliadnutých obrazoch duplicitne. Iným problémom je identifikácia postáv na javisku aj v príbehu. Kto je kto a kto sú partneri. Tvorcovia skôr dávajú prednosť vonkajšiemu označeniu alebo kostýmovaniu. Pritom túto charakterokresbu môže uskutočniť iba vzťah a konanie. Potom neostáva iné, iba ilustrovať a aranžovať obraz či vtiesnať do inscenácie zastavenia, alebo naopak nemotivované naháňacky.

Teda napriek vzrastajúcemu počtu súborov sú mnohé z jednej „liahne“ či školy a tak zase tvoria iba tú istú.

V takmer všetkých produkciách sa používala istá dávka detskej dramatickej hry pri tvorení vzťahov, ale skôr pri vytváraní figuratívnosti postáv. Stále priťahujú aj nové média ako sú internet a mobil, ale veľakrát sú to skôr slová ako javiskové konanie čo prechádza do hľadiska.

Porota jeden súbor nominovala na krajskú súťaž a druhý odporučila. To isté aj v scénických miniatúrach.

Nomináciu v kategórii detských divadelných kolektívov získal súbor **Eňoňuňo** z Kokavy n/ Rimavicou za adaptáciu predlohy A. Lindgrenovej Ronja, zbojníková dcéra, ktorú súbor uvádza pod názvom Banda zbojnícka.

Odporučila súbor **DDS SME!** Pri ZŠI pre sluchovo postihnutých v Lučenci s inscenáciou troch hercov OOPS! Prekvapenie v krabici.

V scénických miniatúrach porota nominovala na krajskú súťaž kolektív **Divadielka z kufra** pri OZ Timrava v Lučenci s miniatúrou Strachopudi.

Odporučila na krajskú súťaž miniatúru **DDS SMS-ky** pri ZUŠ Poltár s názvom Rok 3000. Okrem toho udelil cenu aj prednosta MsÚ v Poltári a získal ho domáci súbor DDS SMS-ky pri ZUŠ v Poltári za inscenáciu Tučná princezná.

Porota pracovala v zložení: PhDr. Ľubomír Šárik, Mgr. Arpád Szabó a Mgr. Marián Lacko. Podujatie bolo organizačne napriek časovej náročnosti zvládnuté pracovníkmi NOS bravúrne.

Po odovzdaní ocenení sa uskutočnil hodnotiaci seminár, na ktorom sa zúčastnili všetci vedúci súborov.

PhDr. Ľubomír Šárik, predseda poroty

Úspechy našich divadelníkov!

V dňoch 12.-13.4. 2012 sa konala v Žiari nad Hronom krajská súťažná prehliadka divadelnej tvorivosti detí a dospelých „Rozprávkové javisko“. DDS EŇOŇUŇO z Kokavy nad Rimavicou získal dve ceny, a to „Cenu za scénografické stvárnenie inscenácie“ a „Cenu detskej poroty“ za hru Banda zbojnícka.

Matej Hradiský z DDS SME! v Lučenci získal „Ocenenie za stvárnenie postavy v scénickej miniatúre“ OOOPS! Prekvapenie v krabici.

Zochova divadelná Revúca

V piatok 27. apríla 2012 sa na 38. ročníku krajskej prehliadky amatérskeho divadla a divadla mladých na javisku MsKS v Revúcej predstavili aj dva súbory z Novohradu. O 14.00 hod. to bolo DIVADLO MLADÝCH pri OZ Timrava v Lučenci s hrou „Dom, kde sa to robí dobre“ v réžii Mariána Lacka. O 18.00 hod. sa prezentovalo HALIČSKÉ DIVADLO z Haliče s hrami „Pytačky a Medved“ v réžii Joža Pročka.

Divadelné premiéry

4. apríla 2012 sa predstavilo v Divadle B.S.Timravy v Lučenci Divadlo mladých, ktoré pôsobí pri OZ Timrava v Lučenci. Je to skupina mladých, možno trochu talentovaných a správne pojašených študentov stredných škôl, ktorí chcú hrať divadlo. Po pohybovo ladenej hre Kto sme? A sme vôbec? a po predstavení pre deti Tajomstvo dverí sa mladí „timraváci“ rozhodli v tejto divadelnej sezóne naštudovať a uviesť hru slovenského autora Martina Čičváka „Dom, kde sa to robí dobre“.

Režisér om predstavenia je Marián Lacko, s ktorým súbor spolupracuje už druhú sezónu. Je to groteskná historka zo života unudených mafiánov. Protagonistom sa podarilo veľmi dobre stvárniť jednotlivé postavy a svojimi výkonmi zaujali i pobavili. S touto hrou sa Divadlo mladých predstaví aj na krajskej súťažnej prehliadke amatérskeho divadla a divadla mladých XXXVIII. Zochova divadelná Revúca.

20. apríla 2012 uviedlo OZ OPONA (alebo tiež Ochotnícki Poltárski Nadšenci) v Kultúrnom dome v Poltári premiéru inscenácie „Slobodní manželia“ na motívy rovnomennej hry Ferka Urbánka. V bulletine k tejto hre sa uvádza, že hra je predovšetkým o manželských radoostiach a starostiach a tie boli v prvej polovici minulého storočia, kedy bola hra napísaná, podobné ako dnes. Poltárski divadelníci svojich priaznivcov nesklamali. Svojimi výkonmi potešili, pobavili a možno sa im podarilo poukázať aj na niektoré situácie z nášho každodenného života, v ktorých sme sa našli. Publikum sa zabávalo, o čom svedčia aj nadšené reakcie divákov po predstavení. OPONA pripravuje ďalšie vystúpenia v okolitých obciach a my im prajeme veľa úspechov a veľa divákov.

Téma manželských a partnerských vzťahov dominuje aj v hre „Verejné tajomstvo“, ktorou sa predstavili v Kultúrnom dome v Lupoči 21. apríla 2012 mladí lupočskí divadelníci. Divadelný ochotnícky súbor Strašidlá tiež siahol po texte dramatika Ferka Urbánka a motívom jeho novej inscenácie bol titul Pokuta za hriech. Nadšenie, snaha a odhodlanie začínajúcich mladých ochotníkov bolo odmenené potleskom a priaznivou odozvou domáceho publika. Dúfame, že im nadšenie pre divadlo vydrží a že sa s nimi budeme stretávať aj na budúcich divadelných sezónach.

Mgr. Milada Bolyošová

Stretnutie v archíve

Nové priaznivé podmienky pre vznik a organizáciu moderného archívnictva v našom regióne siahajú do polovice minulého storočia. Od roku 1954 nastala v regióne systematická práca s cieľom zachrániť písomnosti, zachrániť čo zostalo a to aj spracovať. Archivári triedili, inventarizovali, katalogizovali. Úloha to bola náročná a podmienky nie vždy vyhovujúce. Až v roku 1997 bola archívu odovzdaná do užívania nová účelová budova, v ktorej sa mohli vytvoriť vhodné podmienky pre prácu archivárov, všestranné zvyšovanie úrovne služieb bádateľom, celej verejnosti a ktorá vyhovuje priestorovým potrebám na uloženie archívneho materiálu. Pri zrode a rozvoji archívnictva v regióne stáli pracovníci, bývalí kolegovia, archivári pre ktorých z úcty k ich práci a dielu sme my, súčasní pracovníci archívu pripravili a zorganizovali v tomto roku v marci stretnutie. Pozvanie prijali Mária Adamová, Oľga Szilágyiová, Mária Gombalová, Štefan Cabala aj bývalý a prvý riaditeľ Štátneho okresného archívu v Lučenci, promovaný historik Ivan Červenák.

Stretnutie v príjemnej priateľskej atmosfére bolo expresívne a s kladným citovým zafarbením. Škoda len, že sa ho napokon pre nemoc a pokročilý vek nemohol zúčastniť pán Červenák. Želáme mu i vzhľadom na nedávno oslávnené jubileum všetko dobré a hlavne veľa zdravia.

Mgr. Kristína Becaniová-Ivaničová

Nahliadnutie do pobočky

Štátneho archívu v Lučenci.

Pobočka štátneho archívu v Lučenci má nezastupiteľné miesto v širšom spektre kultúrnych inštitúcií v Lučenci, akými sú Novohradské múzeum a galéria, Novohradské osvetové stredisko či Novohradská knižnica. Má ale i svoje nezastupiteľné poslanie – preberať, uchovávať, odborné spracovávať a širokej verejnosti poskytovať prístup k archívnym dokumentom, písomnostiam, jedinečným prameňom nášho kultúrneho dedičstva.

Navštíviť archív a prezrieť si jeho archívne dokumenty a zbierky nie je tak bežný jav ako návšteva múzea alebo knižnice. To však neznamená, že by mal archív menší význam. Veď bádateľnú navštevujú nielen historici, vedeckí pracovníci, ale aj zvedavci, nadšenci, ktorí chcú spracovať históriu nejakého územia, či genealógiu svojej rodiny. Vývoj archívu prešiel pomerne dlhým procesom aj z pohľadu na jeho význam. Medzníkom v procese budovania organizačnej štruktúry archívnictva na Slovensku sa stalo vládne nariadenie č. 29/1954 Zb. o archívnictve zo 7. mája 1954, prvá legislatívna norma s funkciou zákona. Na základe tohto vládneho nariadenia vznikol aj Štátny okresný archív v Lučenci. Jeho pracoviská a depozitár boli umiestnené v prízemnej časti Mestského úradu v Lučenci. V roku 1997 sa archív presťahoval do pamiatkovo chránenej účelovej budovy na Kubínyiho námestí a dnes tvorí jednu z neodmysliteľných dominant mesta. Budova je jednoposchodová s prístavbou. Patričné miesto si v nej našiel rozsiahly depozitár, bohatá odborná knižnica, bádateľňa, odborné pracoviská archívu i manipulačné miestnosti.

Do roku 1960 sa do archívu umiestnili registratúry aj notárskych úradov, obvodných

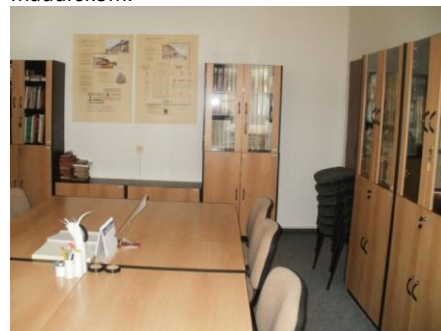
obvodných úradov národných výborov, stredných škôl. V súvislosti s územným členením štátu sa na istý čas pobočkou Okresného archívu v Lučenci stal Okresný archív v Modrom Kameni.

V súčasnosti sa stal archív výdatným zdrojom informácií potrebných nielen pre historické bádanie ale aj pre činnosť orgánov štátnej správy, samosprávy, súdov, prokuratúry a v neposlednom rade pre občanov. Archív sa stal zdrojom majetko-právnych dokladov aj pre verejnú správu.

Najstaršie písomnosti archívnej povahy, ktoré sú uchovávané v lučeneckom archíve pochádzajú zo 17. storočia. Najstarším archívnym dokumentom je výsadná listina od Adama Forgáča (Forgách) pre mestočko Halič z roku 1688, štatút mestočka Halič z roku 1765, rozšírený štatút mestočka Halič z roku 1776. Medzi najstaršie písomnosti patrí aj osobná korešpondencia grófa Antona Berchtolda zachovaná od roku 1622. Zaujímavý a cenný je archívny fond Lučenec, mesto so zriadeným magistrátom 1815-1922. Tento obsahuje aj privilégium z roku 1815, v ktorej František I. udeľuje obci Tuhrár pri Lučenci právo konať trhy a zároveň ho povyšuje na mestočko. V spomínanom fonde sú zachované zápisnice mestskej sporeiteľne, polície, mestské štatúty, plány, bohatá spisová agenda vo veciach zavádzania elektrifikácie, vodovodu, výstavby priemyselných objektov, vzniku a činnosti spolkov, kultúrno - spoločenských organizácií, školstva, predškolských zariadení, sociálnych a zdravotníckych objektov, výstavby vojenských kasární a podobne. Veľmi vzácne písomnosti dokumentujúce život v našom meste sa nachádzajú vo fonde Mestského úradu I. do roku 1938. Súčasťou fondu je Kronika mesta Lučenec. Fond Mestského úradu II., 1938-1944 obsahuje údaje z obdobia druhej svetovej vojny, pripojenia Lučenca k Maďarsku. Z o spomínaných fondov sú veľmi dobre zachované zápisnice mestského zastupiteľstva a mestskej rady od roku 1867 až do roku 1944. Fondy sú sprístupnené a inventarizované. Dejiny mesta Filakovo a Poltár je možné študovať v materiáloch fondov Notárskych úradov, Obvodných úradov NV, MNV a tiež vo fondoch zaniknutých ONV. Medzi obsahovo zaujímavé a cenné zaraďujeme aj fond Policajný komisariát v Lučenci 1920, 1923-1938, Okresný úrad v Lovinobani 1938-1945.

Nenahraditeľným a vzácnym je aj fond Gymnázia v Lučenci 1836-1962. V rokoch 1857-1864 bolo spojeným kalvínsko-evanjelickým gymnáziom. V rokoch 1864-1869 školu vydržovala evanjelická cirkev. V roku 1869 bola poštátnená a stala sa uhorským klasickým gymnáziom. Písomnosti do roku 1844 sú písané v jazyku latinskom, neskôr v jazyku maďarskom.

Osobitosťou nášho archívu je i zbierka výročných správ škôl 1869-1992, zbierka letákov, plagátov a drobnej tlače 1857-1997, zbierka fotografií 1830-1983 a zbierka regionálnej tlače 1867-2011, matriky.

Študovňa archívu má kapacitu pre desiatich bádateľov. Je vybavená počítačom, televízorom, videoprehrávačom, diaprojektorom a čítacím zariadením. Pri orientovaní sa v archívných dokumentoch bádateľom pomáha sprievodca po archívných fondoch a zbierkach, katalógy a inventáre k jednotlivým fondom a zbierkam, možnosť vyhotoviť si kópie z archívných dokumentov, použiť vlastné reprografické zariadenia, počítač.

V archíve sa nachádza knižnica s takmer 5000 zväzkami odbornej, právnickej, historickej a regionálnej literatúry, ktorá slúži na zvyšovanie odbornej úrovne pracovníkov archívu ako i pre bádateľov, ktorí túto možnosť využívajú.

V minulom roku pracovníčky archívu zorganizovali už tretí ročník dňa otvorených dverí. Spoznať čaro lučeneckého archívu sa stretlo so značným záujmom a obľúbili si ju aj mladšie vekové kategórie. Žiaci základných i stredných škôl čoraz častejšie využívajú možnosť exkurzie v našom archíve. S radosťou a určitým uspokojením môžeme konštatovať, že záujem o históriu stále rastie a počet návštevníkov v našom archíve neustále pribúda.

Mgr. Kristína Becaniová-Ivaničová

MOJE FOTO Scotland

Dňa 2. apríla 2012 konala sa v Dome Matice slovenskej v Lučenci vernisáž výstavy fotografií pod názvom Scotland autora **Milana Chudjaka**. Fotografovanie je jeho záľubou už od detstva. Začal sa venovať portrétom, umeleckým aktom, fotografoval prírodu, krajinu, šport. Prelomovým sa stal rok 2006, keď odišiel pracovať do vzdialeného Škótska. Je to krajina voči Slovensku v mnohom odlišná, klíma aj kultúra sa tu odzrkadľuje v každodennom živote. A tak foto inšpirácia nedala na seba dlho čakať. Jeho snímky škótskej prírody boli uverejnené na stránke BBC a Edinburskom večerníku. Úprimná snaha neustále sa zlepšovať, viedla jeho kroky do Stevenson College v Edinburgu, kde v súčasnosti študuje odbor Photography. Vystavené fotografie boli priblížením Škótska ako krajiny s mnohými kultúrnymi aj prírodnými zaujímavosťami. Mohli ste tu vidieť Kamenných strážcov ciest i Ráno nad zátokou Fife. V nemom úžase ste zostali stáť pred fotografiami Ben Nevis, strechy UK, ktorá sa nachádza v Škótskej vysočine a má nadmorskú výšku 1344 m n.m., keď na chate zo skál tu uvidíte kus Slovenska, slovenskú zástavu. Čo dodať? Snáď len, že výstava trvala do 20. apríla a tí čo sa prišli pozrieť, boli srdečne vítaní!

Ing. Alena Rezková, riaditeľka DMS

Prečo som na svete rád

V dňoch 27.3. až 4.4.2012 prebiehala v priestoroch Domu Matice slovenskej v Lučenci putovná výstava pod názvom **Prečo som na svete rád/rada**. Podujatie bolo zorganizované v spolupráci s Novohradským osvetovým strediskom v Lučenci. Projekt v rámci protidrogovej prevencie je podporený aj Ministerstvom kultúry a v tomto roku to bol už 17. ročník tejto medzinárodnej súťaže výtvarných prác žiakov a študentov z rôznych kútov sveta.

Škála návštevníkov tejto výstavy bola naozaj pestrá, od detí z blízkej materskej škôlky, cez žiakov, študentov a ich pedagógov, až po dôchodcov. Sprievodným podujatím výstavy boli besedy žiakov a študentov lučenských škôl s pracovníkom Centra výchovnej a protidrogovej prevencie pánom Alexandrom Harišom.

Ing. Alena Rezková, riaditeľka DMS

Mosty medzi národnými Európy

V priestoroch Mestského vlastivedného múzea vo Fiľakove sa 14. apríla 2012 (v sobotu) o 16,00 konala vernisáž výstavy „Mosty medzi národnými Európy“. Panelová výstava doplnená medailami a reliéfmi akademického sochára **Ferenca Lebóa** z Győru približuje tie osobnosti stredoeurópskeho priestoru, ktoré spájajú viaceré národy. Výstavu otvoril **Dr. László Surján**, podpredseda Európskeho Parlamentu a zakladateľ hnutia zmierenia stredoeurópskych národov, Hnutia Charta XXI. Chartu podpísalo od októbra 2010 vyše 3.000 signatárov hlavne z Maďarska, Slovenska, Rumunska, Rakúska, Srbska a Ukrajiny. Po vernisáži si mohli záujemcovia vypočuť diskusiu Štefana Hríba (šéfredaktor časopisu Týždeň a moderátor relácie Pod lampou v STV) a Attilu Lovásza (riaditeľ Centra národnostného vysielania RTVS) o aspektoch slovensko-maďarského spolužitia. Po synchrónne tlmočenom rozhovore zahrli argentínske tangá Astora Piazzolu pianistka Katalin Tótin a akordeonistka Melinda Mészáros. Organizátormi podujatia sú Hnutie Charta XXI, Hradné múzeum vo Fiľakove a OZ Rodná zem z Fiľakova. Výstava bude sprístupnená do 11. 5. 2012.

Mgr. Attila Agócs,
riaditeľ Hradného múzea vo Fiľakove

BLAHOŽELÁME K 75:

- **Pavlovi Jaroslavovi KRÁLIKovi**, bývalému riaditeľovi Strednej zdravotníckej školy v Lučenci. Venoval sa aj divadlu, a to ako dramaturg, herec a režisér divadelného ochotníckeho súboru Timrava v Lučenci.

- **Tiborovi Kobličekovi**, výrobcovi ľudových hudobných nástrojov, držiteľovi mnohých ocenení (Cena Dr. Ladislava Lenga, Medaila D.G. Licharda, Kvet kultúry a umenia BBSK)

Výročia:

SZABÓ Gyula – 40. výročie úmrtia a 105. výročie narodenia

(Budapešť 8.6.1907- Praha 25.5.1972) Maliar, grafik, básnik, žil a tvoril v meste Lučenec. Študoval súkromne u miestnych profesionálnych maliarov Františka Gyurkovitsa a Gustáva Gerőa. V roku 1937 s pomocou Františka Reichentála a Kálmána Brogyányiho vystavoval v Bratislave vo výstavnej sieni umeleckého spolku „Kunstverein“. Po výstave mu bolo udelené štipendium Maďarskej vedeckej, literárnej a umeleckej spoločnosti (tzv. Masarykova akadémia), čo mu umožnilo uskutočniť študijnú cestu do Paríža.

Ťažké povojnové roky prekonával aj vďaka priateľstvu s Milošom A. Bazovským, s ktorým si dopisovali a spoločne maľovali v okolí Detvy a Pohronia. M. A. Bazovský ho doporučil Bloku slovenských výtvarných umelcov, v roku 1949 mal samostatnú výstavu v UBS v Bratislave. V tej istej budove mal svoju jubilejnú výstavu k päťdesiatke v roku 1957. Od roku 1955 sa zúčastňoval všetkých významných výstav doma i v zahraničí svojimi osobitými, expresívnymi drevorytmami, za ktoré získaval uznanie a rôzne ceny.

Pokr. str.10

VÝROČIA

Pokr. zo str. 9

Jeho najvýznamnejšou prezentáciou bola súborná výstava v Maďarskej národnej galérii v Budapešti v roku 1971.

V roku 2008 vďaka piete a starostlivosti jeho vdovy Kingy Szabó-Haltenbergerovej bol verejnosti sprístupnený Pamätný dom Júliusa Szabóa v Lučenci.

Výstava **GYULA SZABÓ 1907 - 1972 BLÁZNIVÍ MALIARI** - výber z tvorby posledného desaťročia predstavuje zrelého umelca, ktorý - podľa jeho vlastných slov - pracoval v týchto rokoch na syntéze svojho diela. Kurátorkou výstavy bola Kinga Szabó. Vernisáž sa konala 1. 3. 2012 v Mirbachovom paláci v Bratislave a výstava trvala do 15. 4. 2012.

Zdroj: internet, www.kamdomesta.sk

Poznáte ?

Odbory Klubu slovenských turistov

v regióne:

- OKST Sokol Halič - PETER ONDRIS, Družstevná 10, 985 11 Halič, v zastúpení IGOR KOKAVEC, Staničná 19, 985 11 Halič
- OKST TJ Javor Lučenec - JOZEF DORNIÁK, Rúbanisko 2/27, 984 03 Lučenec, e-mail: pdori74@azet.sk
- OKST Sova Gregova Vieska - BRANISLAV GÁFRIK, Gregorova Vieska 1, 985 56 Tomášovce, e-mail: bgafrik@zoznam.sk
- OKST Lampáš Lučenec - PAVOL ORSÁG, Osloboditeľov 8, 984 01 Lučenec, e-mail: pavolorsag@gmail.com
- OKST Clara Utekáč - FRANTIŠEK ŠTROMAJER, č. d. 861/65, 985 05 Utekáč
- OKST Bralo Tuhár - JURAJ KELEMENT, č. d. 8, 985 12 Tuhár
- OKST Javor Divín - JÚLIUS MARTINSKÝ, ulica Petra Jilemnického 529/14, 985 52 Divín

Zdroj: www.kst.sk

Plán výstav Novohradského múzea a galérie v Lučenci

na mesiac máj 2012

Remeslá v Novohrade včera a dnes - 10. 5. - 17. 6. 2012

Výstava predstaví minulosť i súčasnosť remeselnej výroby v Novohrade. Návštevníci budú môcť nahliadnuť do dielne novohradských kováčov, hrnčiarov, remenárov, obuvníkov, hrebenárov a ďalších majstrov, a tak spoznať nielen ich pestrý výrobný sortiment, ale aj pracovné náradie a atmosféru dielni, v ktorých pracovali.

Okrem toho predstaví aj súčasných výrobcov, ktorí nadviazali na ľudové tradície a ďalej ich rozvíjajú. Niektorí z nich budú svoje remeslo prezentovať počas výstavy v priestoroch múzea aj osobne. Návštevníci sa budú môcť aktívne zapojiť a aspoň na malú chvíľu si vyskúšať prácu remeselníka.

Spríevodným podujatím k výstave budú prednášky pre žiakov a študentov, ktoré ich oboznámia s historickými koreňmi remeselnej výroby na území Novohradu.

Poklady minulosti - stála expozícia z najcennejších zbierok Novohradského múzea a galérie z archeológie, histórie, etnológie a výtvarného umenia. Návštevníci môžu obdivovať poklady z doby bronzovej, strieborný poklad mincí zo Šuríc, kópie zlatého pokladu objaveného v krypte kalvínskeho kostola v Lučenci, nálezy z archeologických lokalít Radzovce a Filakovo, historické sklo a smalty z produkcie už zaniknutých sklární a smaltovní, ľudovú hrnčinu z Haliče a okolia, župné kreslá a nábytok z interiéru Haličského zámku, ukážky najstarších historických kníh a výber z tvorby významných výtvarných umelcov novohradského regiónu.

Otváracie hodiny pre verejnosť:

Ut - Pia : 9,00 - 17,00 hod., Ne : 14,00 - 17,00 hod.

Vstupné na prehliadku výstav: deti do 6 rokov – zdarma, žiaci, študenti, dôchodcovia - 0,50 €, dospelí : 1,00 €

Všetky informácie o nás nájdete na www.nmg.sk

Spoznávací výlet Novohrad – Nógrád geoparku

Z. p. o. Geopark Novohrad – Nógrád organizuje spoznávací výlet so zámerom spoznávania hodnotných geologických, prírodných a kultúrno-historických lokalít Novohrad – Nógrád geoparku ako *spríevodnú akciu* podujatia s názvom **Filakovské historické hradné hry**, ktoré sa uskutočnia v dňoch 22.-24.06.2012 na Filakovskom hrade. Jedno a dvojdnové spoznávacie výlety podľa Vášho výberu sú vhodné pre školské výlety, rodiny s deťmi, skupiny alebo jednotlivcov.

Program:

22.06.2012 – návšteva Filakovského hradu a pamätihodností mesta Filakovo pod vedením sprievodcu – od 14.00 hod., dvor Novohradského turisticko-informačného centra (NTIC), Podhradská ul. 14, Filakovo - účastnícky poplatok - 3,50 € / osoba

23.06.2012 – spoznávací pešia túra pod vedením odborníka po trase – Šomoška NPR – Hrad Salgó (MR) – Boszorkánykő (MR) – Šomoška, stredný stupeň náročnosti, trvanie cca 9 hodín (10 km) – účastnícky poplatok 4,00 € / osoba. Odchod autobusom o 08.30 hod z Nám. slobody, pred budovou MsKS (Klub) Filakovo. Spoznávací túry sa každý zúčastní na vlastnú zodpovednosť, deti do 15 rokov len v sprievode dospelé osoby. Organizátor stravu ani ubytovanie nezabezpečuje.

Na spoznávacie výlety sa môžete prihlásiť zaslaním vyplnenej záväznej prihlášky do 18.05.2012 do 16.00, hod. mailom: geopark.filakovo@gmail.com alebo poštou na adresu kancelárie Z.p.o. Geopark Novohrad – Nógrád, Podhradská ul. 14, Filakovo. V prípade otázok kontaktujte kanceláriu na tel. č. +421 917 646 551. Informácie získate aj v Novohradskom turisticko - informačnom centre na tel. č. +421 47 4382 016 a mailom ntic@filakovo.sk.

Náklady spoznávací túry je potrebné uhradiť do 31.05.2012 na bankový účet organizátora číslo: 10572176/5200, variabilný symbol uveďte dátum narodenia.

Ubytovanie so stravou si môžete objednať na nasledovných kontaktných adresách:

- Internát Strednej odbornej školy vo Filakove, Katarína Singlárová, 0904 633682
- Rekreačné stredisko Obručná – Hotel La Perla, infosk@rsobrucna.sk, 0908 303266
- Penzion Bebek Filakovo, www.penzionbebek.sk
- NTIC Filakovo, www.filakovo.sk

VÝZVA! "Otváranie studničiek na Turíce"

Novohradské osvetové stredisko v Lučenci vyzýva školy, obecné úrady, folklórne súbory, združenia, miestne kluby slovenských turistov, dobrovoľníkov a všetkých milovníkov prírody, aby sa zapojili do projektu pod názvom „Otváranie studničiek na Turíce“.

O čo ide?

Zámerom je oživenie tradičného zvyku. V Novohrade patrilo čistenie studničiek a prameňov k tzv. jarným zvykom. Každá obec mala v minulosti svoje zdroje vody, studničky, pramene, o ktoré sa aj náležite starala a predkovia si ich vážili. Ľudia začali čistiť studničky na Veľkú noc a skončili na turíčne sviatky. Nejde však len o samotné čistenie, ide o celkové správanie sa k vodstvu. Príroda sa nedá oklamať, dôkazom nezodpovedného prístupu, zanedbania či podcenenia starostlivosti sú aj dnešné problémy povodní. V prvom ročníku chceme zapojiť čo najviac organizátorov. Všetci, ktorí sa rozhodnú prihlásiť do projektu, stačí ak nám nahlásia najneskôr do **23. mája 2012: názov usporiadateľa, miesto – názov studničky, či prameňa, čas konania a p.** Z vašich podkladov následne spracujeme propagačný materiál so zoznamom všetkých spoluorganizátorov a miestom konania aktivít, tento vám bude doručený v tlačenej a elektronickej forme. Po skončení podujatia nám môžete poslať fotografie – studničky (pred vyčistením a po vyčistení, zo samotného programu, ak bol súčasťou otvorenia a pod.). Z dodaných materiálov vydáme dokumentačno-propagačný materiál.

Dátum: 27. mája 2012 (nedeľa). Naším cieľom je, aby sa podujatie uskutočnilo v ten istý deň, teda na Turíce. Tento termín by sa mohol považovať za oficiálne otvorenie letnej turistickej sezóny v našom regióne.

Miesto: Novohrad a Malohont je bohatý na množstvo studničiek a prameňov. Preteká ním tretia najdlhšia rieka Ipľ, preto by bolo vhodné uskutočniť jedno podujatie aj pri prameni Ipľa. Odporúčame však ďalšie známe miesta: Timravina studnička pri obci Polichno, Krúdyho prameň – FS obce Radzovce, studničky a pramene v okolí mesta Poltár, zrekonštruované studne v Haliči, Kotmanovej, Sušanoch, Hradišti, F. Kľačanoch, Maškovej, Pondelku, Veľkej Suchej ...

Priebeh: Čistenie a úpravu okolia studničiek je žiadúce realizovať v mesiacoch apríl-máj. Vyvrcholením by bol symbolický akt otvorenia studničky a previedli by ho najmä dievčatá, poväčšine členky folklórnych súborov a skupín. Je to len návod, doporučenie. Tam, kde je to možné, dá sa to spojiť aj so sprievodom obcou alebo len jarnými hrami pri studničke, piesňami, poéziou o krásach prírody a vody, históriou a tradíciou.

Niečo z histórie Turíc: K obdobiu nástupu jari sa viaže mnoho prastarých magických zvyklostí už od dôb Slovanov.. Otváranie studničiek je jedným zo starých slovanských predkresťanských obyčajov v období Turíc. Ľudia vtedy prinášali dary ku studničkám a obetovali duchom zvieratá. Aj slovenský názov sviatku - Turíce - sa zvyčajne odvodzuje od jedného z kultových zvierat Slovanov, dnes už takmer vyhynutého tura. Vo viacerých prameňoch už z 11. st. sa u východných Slovanov spomínajú Rusalje ako obľúbené, veselé slávnosti. Charakterizovali ich sprievody dievčat. Niekde sa označovali ako Rusadlné sviatky, Rusadle. Na väčšej časti stredného Slovenska boli známe ako **Turíce**, v Čechách Letnice. Ťažisko turíčných zvykov sa viazalo k vode a zeleni. Ľudia sa rôznymi obetami usilovali získať priazeň démonov vôd. *Prokopios (byzantský historik) už v 6. st. napísal, že Slovania nad Dunajom uctievali rieky i vodné víly a prinášajú im obety.* Toto obetovanie vodám zaniklo, ale rôzne zvyky turíčného cyklu nadväzujú na staršie obrady. Patrí k nim najmä čistenie studničiek a prameňov, a to už od Veľkej noci, aby do Turíc boli vyčistené. Niekde boli súčasťou programov aj voľby turíčných kráľov, ktoré v 18. st. zanikli. Neskôr sa objavuje už len postava kráľovnej v dievčenských hrách a obchôdkach – chorovodoch. Aj stavenie májov v Novohrade bývalo na Turíce, máj ako symbol zelene a života, predstavoval koniec jarného obdobia, potrebu sadenia a predzvesť novej úrody.

Podľa dávnych predstáv: Naši predkovia verili, že chotár, v ktorom zanedbajú studničky, bude trpieť nedostatkom vlhky. Navyše človek, ktorý do Turíc vyčistí aspoň jednu studničku, bude po celý rok zdravý, svieži a nebude ho bolieť hlava.

Výsledok: Ak sa nám to spoločne podarí, nielenže obnovíme regionálnu tradíciu pôvodných zvykov, ale - prispejeme ku skrášľovaniu životného prostredia, okolia - pripomenieme mladým ľuďom kultúru života našich predkov, tradíciu a budovanie vzťahu k týmto hodnotám- školská mládež sa aktívne zúčastní pobytu v prírode - možno o rok projekt rozšírime na celé územie historického Novohradu - možno sa to niektorým tak zapáči, že si k studničke vybudujú náučný chodník či nebudaj prevezmú starostlivosť nad svojou studničkou.

Bližšie informácie a kontakt: BBSK – Novohradské osvetové stredisko, J. Kármána 2, 984 01 Lučenec, tel.: 047/4512703
e-mail: abelovsky@noslc.sk, www.noslc.sk

S FINANČNOU PODPOROU MINISTERSTVA KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Kam za kultúrou:

**BBSK – Novohradské osvetové
stredisko Lučenec**

NOVOHRADSKÁ HELIGÓNKA

5.5. „Heligónky nad Budinou“
- 19. ročník súťažnej prehliadky
heligónkarov, organizovanej
v spolupráci s obcou Budiná
miesto: Kultúrny dom Budiná

12.5. Stretnutie heligónkarov
v Cinobani – 5. ročník
miesto: Kultúrny dom Cinobaňa

2.6. Prehliadka heligónkarov
v Kokave – 15. ročník
miesto: MKS Kokava nad Rimavicou

27.5. Otváranie studničiek na Turíce
miesto: región Novohradu
a Malohontu

Klubové podujatia:

15.5. Poznávanie vtáčieho spevu
miesto: mestský park v Lučenci,
priehradá Ľadovo

21.5. Literárny klub V.L.A.S.
- stretnutie
miesto: NOS Lučenec o 15.30 hod.

31.5. Svetový deň životného
prostredia
miesto: Cinobaňa

**BBSK – Novohradské múzeum
a galéria Lučenec**

10.5. – 17.6.

Remeslá v Novohrade včera a dnes

Poklady minulosti – stála expozícia
19. 5. - Noc v múzeu
17:00 – 24:00 hod.

**Mesto Lučenec – mestský úrad,
oddelenie školstva, sociálnych vecí,
kultúry a športu**

16.5. Beseda so spisovateľom
a publicistom

Františkom Mihályom,
organizovaná v spolupráci
s Klubom priateľov J. Szabóa
miesto konania: pamätný dom
Júliusa Szabóa o 16.00 hod.

Fíľakovo

5.5. Gulášový festival,
miesto: hradný areál o 9.00 hod.

11.5. IV. Kresťanský majáles
miesto: MsKS o 19.00 hod.

19. 5. Noc múzeí a galérií
Vernisáž výstavy
„Akvizície piatich rokov“,
miesto: Mestské vlastivedné
múzeum 18.00-23.00 hod.,
organizátor: Hradné múzeum

Vernisáž výstavy fajok
„Za vôňou tabaku“ a kópií brnení a
historických zbraní súčasných
výrobcov zo Slovenska,
Čiech a Maďarska
miesto: hradný areál 19.00 – 23.00
hod., organizátor: Hradné múzeum

19.5. - 10.6. „Týždeň Novohrad -
Nógrád geoparku“
miesto: Lokality Novohrad-Nógrád
geoparku, organizátor: Z.p.o.
Geopark Novohrad-Nógrád

26.5. Medzinárodný rockový
majáles, miesto: hradný areál 17.00
– 23.00 hod., org.: MsKS

Poltár

14. – 19.5. Envirofilm v Poltári
26.5. Majstrovstvá Novohradu vo
varení a jedení bryndzových halušiek
miesto: námestie pred KD

Kokava nad Rimavicou

4.5. Detský folklórny festival
– krajská súťaž
miesto: MKS Kokava nad Rimavicou

Lehôtka:

12.5. Vatra pri príležitosti Dňa
víťazstva nad fašizmom

13.5. Oslavy Dňa matiek,
miesto: KD

27.5. Stavanie mája na „Turíce“
pred OcÚ

17.00 - otvorenie
Noci múzeí a galérií
detský folklórny
súbor Ipeľ
17.00 - 20.00 - Dielne
novohradských
majstrov
19.00
Benjamin Biro
mladý klavirista
s vlastnou tvorbou
19.00 - 22.00 - Čas na zmenu
zmena víťazů šikovnými rukami
a kozmetikou MARY KAY
20.00 - koncert
fíľakovskej kapely
MUSÍ BYŤ!
22.00 - 23.00
komorný hudobný program
nočná prehliadka
stálej expozície
POKLADY MINULOSTI

Mesto Lučenec Vás pozýva
v dňoch 8.5. a 9.5. 2012 o 17:00
hod. do kina Apollo
na nový slovenský film, ANJELI

Počas premietania filmu ANJELI v
utorok 8.5. 2012 budú v kine Apollo
prítomní aj jeho tvorcovia. Po skon-
čení filmu bude nasledovať beseda,
ktorej sa zúčastní režisér snímky
Róbert Šveda ako aj niektorí herci z
filmu.

Viac informácií na:
<http://www.kinoapollo.sk/2012/01/anjeli.html>

tr
LocAll kam do mesta

Mestské noviny
Týždenník mesta Lučenec • 13. 4. 2007 • Ročník 3 • Číslo 13 • Náklad: 12 000 ks • Cena: zdarma
Tel.: 047/451 31 23, tel./fax: 047/451 31 21, e-mail: mestskenoviny@lucenec.sk

MEDIÁLNI
PARTNERI:

REKUS - regionálny kultúrny mesačník. VYDÁVA: Novohradské osvetové stredisko, Kármánova 2, 984 01 Lučenec. Registrované na MK
SR – evidenčné číslo: EV 3991/10. REDAKTOR: Michal Abelovský, tel.: 45 12 703, 45 131 78. GRAFICKÁ ÚPRAVA: Renáta Ádamová
ZODPOVEDNÁ: Mária Ambrušová, riaditeľka NOS v Lučenci
E-mail: noslc@noslc.sk, abelovsky@noslc.sk, TLAC: NOS v Lučenci, www.noslc.sk

NEPREDAJNÉ